

Előfizetési árak:
Kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 < 50 >
Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, december 30.

Visszapillantás.

A sebesen szárnyaló idő végére jár ennek az esztendőnek is, amely nem szükkölködött ugyan öröm- és dicsőség-teljes napokban, de ezek mellett sok bajt és viszontagságot hozott országunkra.

Politikai esemény az első és politikai esemény az utolsó szenzációja az 1897-iki évnek.

Az új képviselőház új esztendő táján élte mézes heteit. A rendkívül szenvedélyes választási harcnak utóhatása uralta a pártokat. A nemzeti párt már a felirati vitánál bejelentette a *passivitást*, féléven keresztül meg is tartotta. És ez jó alkalmat nyújtott az egyházpolitikai reformok hatása alatt született új politikai pártnak, a *néppártnak*, hogy elfoglalja helyét a parlamentben. A közvélemény elég jól fogadta.

A költségvetési vita, passivitas mellett is, sokáig tartott. Szenzációja is volt elég: *provízió* és *inkompatibilitás*. Hetekig állandó anyaga parlamenti vitáknak és sajtócikknek. Áldozatja is volt elég. Sok képviselő elvesztette zsiros konczait. Legtöbbet mégis a liberális párt tekintélye szenvedett.

Időközben megalakult a hirhedt osztrák *reichsrath* is. Nagy vereséget szenvedtek a liberálisok és bejutottak a parlamentbe a szocialisták. Az elkeseredett

liberális párt, melyet *Badeni* mellőzött a többség-alakításnál a szocialistákkal egyesülten arra törekedett, hogy a parlament tárgyalásait lehetetlenné tegye. — Ürügynek a *nyelv-rendeletet* vették és már a felirati vitánál elkezdték az obstrukciót, — májusban már el kellett napolni a parlament üléseit.

Már az év elején puszkaporszag volt a levegőben. Januárban már elkezdődött a *krétai háború*, melyel a nagyhatalmak *blokádja* sem tudott elfojtani. Husvétkor már megüzente az elbizakodott és félig-meddig felbuztatott görög a háborút a töröknek. A háború nem sokáig tartott, de végzetes volt Görögországra. A nagyhatalmak ugyan megállították a hódító török seregeket s a békekötésnél némi enyhítéseket eszközöltek ki a görögök számára, de így is oly nagy e kis ország vesztesége, hogy évtizedekig sem fogja azt kiheverni.

Hogy visszatérjünk a hazai eseményekhez, május első napjaiban Várad is színhelye volt egy országos — bár nem politikai — ünnepélynek: *Schlauch* bibornok aranymiséjének. Ekkor láttuk, hogy mit biz ez a megye főpásztorában. A felejthetetlen ünnepség fényes bizonyosságot tett arról, mily nagy tisztelet és szeretetnek örvend bibornokunk neve az egész hazában és messze túl annak határain.

Juniusban a magyar parlamentbe is beköszöntött az *obstrukció*. A sajtószabad-

ság védelme keltette életre. A nyár forró heve azonban megtörte a kormány és az obstrukciók makacsságát és létrejött a kompromisszum.

A nyárnak az obstrukción kívül is, megvolt a maga szomorú szenzációja is az ijesztő, ilt-ott mutakozó *aratási sztrájk* és a *rossz termés*. Az előbbi sikerült nagy nehezen, rendkívüli intézkedésekkel elnyomni, de a másikat, sajnos, sokáig fogja érezni az ország népe.

Annál nagyobb örömet okozott Magyarországnak ez évben nemes lelkű *királyunknak* különös módon és sokféle alabban nyilvánult kegye.

Már a nyár elején nagy örömet okozott a *honvéd-hadapród iskolák* felállításának híre. A szeptemberi napok pedig örökké felejthetetlenek lesznek az ország történetében. *Vilmos* császárnak budapesti látogatása, frenetikus határu tószlja valósággal világtörténelmi jelentőségű mozzanat volt. És mindezeknek méltó koronája a *tíz szobor* felállításáról szóló királyi kézirat *egy jobb* jövőnek hajnalát képezik.

Még egy fontos országos eseményről kell itt beszámolnunk: a *kath. autonómiai kongresszus*ról. Nagy örömmel fogadta az ország kath. lakossága a kongresszus összehívását, vérmes reményeket táplál annak eredménye iránt, — de mindeddig még csak reményekről szólhatunk, az eredmény, a remények megvalósulása a közel jövő feladata.

Az őszi hónapok ismét Ausztria felé

A „TISZÁNTÚL“ TARCZA JA.

Bucsuzás 1897-ik évtől.

Irta: Dűs László.

Tűz ömöljön a pohárba.
 Szálljon ajkunkról a dal.
 Ha borít a mámor árja,
 Tőle kedvünk felrivall.
 S míg az álom karja ringat,
 Képzletünk állj elő!
 Rózsapírral vágyainkat
 Fesse hát az új idő.

Műlik az esztendő, haldokol már végre,
 Fölvette az idő izmos tenyerébe,
 Mért vegyük hát nagyra, mikor köde mulik,
 Az aranyos ujnak fénye ide nyúlik.

Nagy eszméknek magját vetettük el abban,
 Ha kikél, kivirul tiz féle alakban.
 Az első köszöntő — nagy alakja kivált!
 Szálljon hát reája, éltessek a királyt.

Isten áraszd áldásod reája!
 Népe üdye legyen koronája.
 S merre a nap száll örök bevével,
 S meghúzódik előtte az éjjel,
 Hol fölé bír szárnyait kitarja

Dicsőséget, diadalmat, békét
 Áldást adjon a magyar királyra.

Hogyha zúg a harez szilaj veszélye,
 Őt, s hazánkat hősi népe védje.
 Érezkarokkal, büszke hősi mellel,
 Áldozattal, halni kész kebellet.
 S hol az égre harezok zaja szálla
 A dicsőség diadalmas fénye
 Szálljon mindig a magyar királyra.

Mint esecsemő kezdé ő az ezer évet,
 Lába tövis közzé jaj de gyakran tévedt,
 Nem volt abban fősvény, bemarkolt a bajba,
 Tövises párnákból vetve fejünk alja.

De minek busuljunk, fut előlünk végül,
 A halált keresvén végső menedékül,
 Nagy kincset hagyott itt, szavát sokan várták.
 Megszóltat, kiáltja: éljen a barátság!

Fel pohárra mind ki jó barát vagy!
 Hej barátom bú-bortíval felhagyj.
 Kéz a kézben, rázzuk régi módra,
 Szíveinket a sors szét ne oldja.
 Szent harangként összeverjen egyre,
 A barátság millió karával
 Átöleljen s folyton tartson egybe.

Jó az ifju látom, koszorús fejével.
 Vig dalunk zajával álmából veré fel.

Bőségszaru karján, gyümölcsökkel rakva,
 Délezeg is, pompás is ragyogó alakja.

Szórja kincsét szerte, vigan szökell, itt van.
 Boldog új esztendőt! — hej sokáig hittam.
 Diadalmas léptét érzi a föld ujra.
 Áldás és dicsőség lábnyomára hulla.

Lányka, ifju, őt köszöntse dallal
 Üdvözölje a hajnal a hajnal.
 S koszorúba kit hínak az évek,
 Érte szálljon ajkatokról ének.
 Szép szemében él a hit világa,
 Hőkeblében lángoló reményünk,
 Szeretet ül édes ajakára.

Rajta vigan, rajta, köszöntsük az ujat.
 Reményt utainkra virágokból hullat.
 Felragyog szemében érzelmnek lángja,
 Hangozzék elébe vigalmunk danája.

Tűz ragyogjon a pohárban,
 Szálljon ajkunkról a dal.
 Körbe álljunk mind ahányan,
 Vidám kedvünk felrivall.
 S míg reményünk karja ringat,
 Edes ábránd állj elő!
 Rózsaszínre álmainkat
 Festegesse új idő.

Kapható csakis

UJÉVI AJÁNDÉK

Egy pár gyermek gumi cipő (kalocsni) 80 kr.
 Egy pár női gumi cipő (kalocsni) 1 frt 25 kr.
 Egy pár férfi gumi cipő (kalocsni) 1 frt 50 kr.

REICHARD áruházában
 Nagyvárad fő-utca
 a marburgi cipő-gyár egyedüli főraktára

Uri és női cipők, valamint legújabb divatu nyakkendők mélyen leszállított árban.

TELEFON ÖSSZEKÖTTETÉS!

TELEFON ÖSSZEKÖTTETÉS!

irányították a közfigyelmet. Az újra összeült parlament elkezdte az első provizórium tárgyalását. Sok botrány után át is esett az első olvasásra. A második olvasás azonban nemcsak hallatlan botrányokat és kormányválságot szült, hanem a bécsi és prágai zendülések és a Gaultsch-kormánynak sikertelen alkudozásai után az alkotmány felfüggesztéséhez vezetett.

És ennek a szomorú következményei nálunk is veszélybe sodorták az alkotmányt. A magyar kormány, miután nem tudott megegyezni osztrák kollegájával a kiegyezés megújítására vonatkozólag, egy esztendei provizórium állapotba állapodtak meg. Vita nélkül el is fogadta a magyar országgyűlésnek mind a két háza. Az osztrák viszonyok azonban új provizórium-javaslatot tettek szükségessé. A javaslat megfelel a magyar alkotmány szellemének, de a függetlenségi pártot nem elégitette ki. Megindította ellene az *obstruciót*, mely máig is tart. Következményei beláthatatlanok.

Ilyen gyöttrő bizonytalanságban nézünk az új év elé. Nagy reményeink, melyeket királyunk jósága kelteit bennünk, megapadtak. De bizunk királyunk atyai szívében, bizunk a nemzet erejében, bizunk a gondviselő Istenben, hogy jóra fordítja sorsunkat.

Mi lesz májusban?

Tisza István ismét a hangadó. A zürzavaros politikai vizeken elindul halászni és csalétkül egy vezércikket közöl saját külön klikkje lapjában az *»Országos Hírlap«*-ban.

Mintha kirántani akarná azt a szeget, melyet papája vert a falba, hogy rá akaszsa a bihari pontokat, vagy talán az Endrődi kurucz nótáit olvasta, vagy azt érzi amivel a vén cigánt biztatja Arany, »huzd, kitudja meddig huzhatod«?

Ime milyen okosan és kuruczul muzsikál.

»Nincs és nem lehet kötött marcheroute sem az 1867. évi XII. törvényezikben, sem bármilyen más jogi vagy politikai szempontban, mely megakadályozhatna bennünket abban, hogy úgy rendezzük közgazdasági viszonyain-

kat, ahogy azt saját érdekünkben legezészerűbbnek látjuk s valóban *botorság volna részünkről önmagunkat károsítani azon osztrák pártokra való tekintetből, melyek amily ádáz düvel rontanak minden egyéb kérdésben egymásra, ép oly meghatóan tudnak egyetérteni, amint Magyarország szidalmazására, károsítására, kizsákmányolására nyílik alkalom.*

Egy közgazdasági politikát ír parancsolólag elő a magyar nemzet érdeke az osztrák alkotmányosság csödjének esetére: a *szabad kéz politikáját*. Ezt a most tárgyalás alatt álló javaslat, mely az 1867. évi XII. törvényezik alapján áll, nem mondhatja ki, de ki sem is zárhatja, s végzetes hiba volna ennek harmadik §-át úgy fogni fel, mintha lekötne az szabad elhatározásunk jogát a beáltható krízis bizonytalan esélyeivel szemben is.

Talán sülyed a hajó. Közeledik egy új Messiás és annak utjára van dobva e pálma levél? Mindenesetre érdekes és őszinte szavak, pedig Tisza István gróf neve van alájuk írva.

Ünnep.

(A. É.) Az az új esztendő, mely reánk vár, nagy események elé állit bennünket. Kétségtelen, hogy a monarchia emlékezetes napoknak néz elé, olyanoknak, melyek próbára teszik Deák alkotását és nem lehetetlen, hogy új alakításoknak adnak életet.

Azok azonban, a kik mélyebbre néznek, látják azt is, hogy a magyar társadalom mint változik meg, miként hagyják hidegen az újabb nemzedéket azok az ideálok, a melyekért elődeik készek lettek volna mindent föláldozni. A régi fölfogás helyébe új lép. Darányi panaszkodik, hogy a nemzet alsó rétegeiből kivész a szerződés szentségének tudata, Kiss Áron a debreczeni református szuperintendens pedig azt panasolja, hogy az új idők mozgalmi megtámadják és gyöngítik a kötelességérzetet, azaz apad a jogérzet és a nemzet erkölcs tőkéje.

Ez azonban nemcsak az alsó rétegekben van így. A terjedő materializmus ur lesz a szíveken a magasabb régiókban is és küzi onnan az idealizmust, mi a jogérzet és erkölcsök alapja. Sőt ebben éppen a felsőbb osztályok mutatnak példát s az alsók csak ezek után indulva érnek a szétbomlás örvényéhez.

A mezőgazdasággal foglalkozók szomorúan érzik azt, hogy a rossz termés vagy alacsony árak, a súlyosabb terhek és a munkások követelése mellett a gazdálkodás megszűnik hasznot hajtó és kellemes foglalkozás lenni. A kisiparosok panaszkodása egy percze sem szünetel. Az idegen milliók azonban még mindig ömlenek az országba. Ezek segítségével tatarozzuk vasutjainkat, építünk vicinálisokat, szabályozzuk a Vaskaput, emeljük palotákat a fővárosban a militarizmusnak és bürokraciának. De vajjon egészséges alapokon nyugvó fejlődés-e ez? Egészséges-e a mi parlamentarizmusunk, mely a gondolkodó hazafiak szemében csak azért érdemel kiméletet, mert talán még lesz valaha másforma is, mint a miylen ma?

Márczius 15-ének ötvenedik fordulóját készül megülni a nemzet nemsokára, pedig nem értük el azt, mit a szabadság hősei kívántak. A politikai jogok gyakorlása szűk körre van szorítva ma is. Szabadságunk védője gyanánt egy napról-napra szaporodó hivatalnok sereg ül nyakuakon, a melynek uraival szemben semmi joga nincs s a mely mind közelebb jut ahoz a fölfogáshoz, hogy nem a nemzeti érdekek, hanem a kormány eszköze. Ki és mi lépett annak a magyar nemességnek helyébe, a melyről Kossuth nem sokkal márczius emlékezetes Idusa előtt azt állította, hogy »jármot tűrni nem tanult soha a szabadság arany fonalát kezéből soha egészen ki nem ereszté s a melynek nevéhez oly történelmi emlékek csatlakozik, minővel az európai szárazföld egy nemzete sem dicsekedhetik?« Nem lépett senki, sőt egészében maga ez a nemesség is elpusztult nem csupán vagyoniilag, hanem a mi fájdalmasabb, megromlottak erkölcsi és alább hagyott szabadságszeretete is.

Márczius fordulóját ünnepelhetjük: habzó serleggel a kézben, trombita harsanás és morszárdörgések között, de ha elszállott az ünnepi zaj, szomorúan kell majd konstatálnunk, hogy a nemzet géniusza nem volt a meghívottak között, ötven év alatt a kormányzás művészetében nem emelkedtünk magasra. Engedtük elporlani a szabadság régi biztosítékait, és azt hittük, mindezért kárpótolt a parlamentarizmus.

Vannak-e még olyan naiv lelkek, a kik ezt elhiszik?

Arva Lőrincz.

Irta: Csontos Aladár.

Egy grófi uradalomnak volt főerdésze. — Ott lakott a beláthatatlan rengeteg sűrűjében fiatal feleségével és angyalarezu gyermekével. Ugy éltek ott abban a csendes, elszigetelt erdei lakban megegyezés, boldogság között, mint szerelmes gerle pár puha fészében.

A kik ismerték Arva Lőrinczet, azok méltán irigyelték az ő nagy boldogságát.

Nem érdekelte őt semmi más a világon, mint hitvesének szeretete és annak az ártatlan kis jószágnak a gagyogása, mosolya.

De a mily odaadó hitves volt az ő mindensége körében, ép oly szigorú hivatalában. — A fatolvajok és varázslók rettegtek, mint az erdők királyát.

Ha a társadalom e fajtájából megesipett egyet, jajj volt akkor az illetőnek. — Ilyenkor azok a jószágot sugárzó, szelíd szemek, villámot löveltek. — De ez csak addig tartott míg övét nem látta. — Akkor feledve volt minden.

Öt évi házasság életük egén csak szeretet és boldogság tanyázott.

Nem tudták, mi az a fájdalom, nem ismerték a szomorúságot.

Szegény Arva Lőrincz azt hitte, hogy ez mindig így fog lenni, hogy az ő nagy boldogságuk örökké fog tartani.

Azt ő nem hitte, hogy létezhetik valahol egy átkozott daemon, kinek bátorsága lenne

behatolni az ő családi szentélyébe, hogy azt a nagy boldogságot, azt a féltve őrzött hitvesi szerelmet beszenyyezze, egy csapásra megsemmisítse.

Eddig még nem ismerte a féltékenységet s az, hogy a fiatal alerdész egy idő óta nagyon is gyakran jár hozzá és néha hosszasan feleli mély tűzü szemeit felelségén, egy parányit sem bántotta.

Ő annak a szép asszonynak a lelkébe vélt látni, honnét csak megegyezést, csak boldogságot olvasott ki.

De nem mindenki tud a lélekben jól olvasni.

Egy szép napon arra ébredt, hogy az a madonna arezu, édes szavu szép asszony megszökött az alerdésszel.

Vigasztalásul hagyott neki egy levelet, melyben ez volt írva:

»Uram!

Mióta azt a férfit ismerem, kívül házát örökre elhagyni készülök, csak hazudni tudtam önnek az igaz hitvesi szerelmet. — De most őszinte leszek. — Én lemondok önről, lemondok gyermekemről; mindenről ezért az egy férfinért, kit szeretek örülten, kiért az életemet adnám. — Elmegyek vele idegenbe s ha szolgálójává leszek is, tovább maradnom lehetetlen. — Nehezem esik már az örökös színelés, fáj a lelkemnek látni az ön becsületes, igaz szerelmét.

Őn olyan jó és olyan szép, hogy mindenkinek szeretni kell. — Én is szerettem

önt egykor a nő, a hitves tiszta, mindenható szerelmével, de a mióta a végzet elém hozta ezt a férfit, mindenem az övé.

Csak arra kérem, ne bántódjék utánam, ez úgy sem változtat a dolgon, sőt árt az egészségének, pedig önre most már kétszerte szüksége van annak a kis angyalnak.

Higgye el, hogy a szívem majd megszakad a fájdalomtól, midőn e sorokat írom. — De vagy azzala férfival élek, vagy megfogok halni.

Ez már az én végzetem!

Még egyszer kérem viselje jól gondját kicsi gyermekünknek és legyen neki helyettöm anyja is.

Többet nem irhatok s úgy hiszem, hogy ez elég is önnek arra, hogy engem örökre elfeledjen. Isten vele

Judit«.

Szegény Arva Lőrincz, mikor ezt a levelet elolvasta, úgy érezte, mintha az egész mindenség az ő nagy súlyával a mellére nehezednék, hogy azt összezuzza.

Egy darabig csak nézett hosszasan, fájdalmasan, gondolat menete teljesen megszakadt. — Azután mikor kissé lecsillapultak lelkében az érzelmek, kezdte higgadtan fonolóra venni a helyzetet.

Szerette ő azt az asszonyt nagyon mindenkifölött. — Ezt nem is várta tőle. — De jól van. — Ha annak volt lelke itt hagyni családi tühelyét, gyermekét, mindenét azért a

ORSZAGGYULES.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 30.

A tegnapi mozgalmas és izgatott ülés után ma esendesen folytatta a képviselőház a második provizorium általános tárgyalásának folytatását. Legalább nyugalmasan indult a vita. Az elnök két kérvényt jelentett be: az egyik a Pantheon felállítását, a második az állam vasuti hivatalnokok drágasági pótlékát sürgeti.

A függetlenségi pártról **Brázay** Kálmán kezdte a vitát. Azt a tételt állította fel, hogy az önálló vámterületre való átmenet nem lehet veszedelmes Magyarország közgazdasági életére, noha elismeri, hogy földművelő állam vagyunk és iparunk, kereskedelmünk fejletlen. Pártolja Kossuth Ferencz határozati javaslatát.

A köv. szónok **Horánszky** Nándor volt. Azzal kezdte, hogy még nemrég pártja bizott ennek a javaslatnak a kellő időben való törvényerőre emelkedésében, ámbar mindjárt a javaslat benyújtásakor meggyőződött az egész ország, hogy a gazdasági berendezkedés körül súlyos hibák követettek el. Első sorban kíván foglalkozni a törvényesség kérdésével s felállítja köv. tételeket. Vitatni se lehet, mert tiszta és kétségtelen, hogy mihelyt Magyarország megkísérelte a vám és szövetség megkötését Ausztriával és az nem sikerült, akkor beáll az önrendelkezés joga. Magyarország a monarchia másik államával csak teljes alkotmányos formák között köthet vámszövetséget. Nem azért nem jött létre a kiegyezés, mert Ausztria törvényhozása kijelentette, hogy nem fogadja el a megállapodásokat, hanem azért mert Ausztria nincs abban a helyzetben, hogy tárgyalhasson, alkotmányos határozatokat hozhasson.

Kétségtelen, hogy Magyarország az önálló vámterület jog alapján áll már január elsején. A szövetség prolongációja elvileg nincs kizárva.

Polonyi: Alkotmányjogilag igen.

Horánszky megjegyzi, hogy erre a tételre később visszatér, egyelőre konstatalja, hogy elvileg nincs kizárva a prolongáció. Felhívja az egész Házat, jelöljék meg, volt is csak egyetlenegy nyilatkozat arra nézve, hogy mi történjék addig, a míg az önálló vámterület berendezhető, erről senki sem szólt. (Élénk helyeslés a bal és a jobboldalon).

Rakovszky István: De igen, történjék addig az, hogy mondjon le a kormány. (Derűtlenség.)

A tölv. első §-a ellen — folytatta **Horánszky** — azt a kifogást emelték, hogy egyezményes törvényeket idéz. Ez a kifogás formailag igaz, lényegileg nem. Miután a szélsőbaloldal nem

mondotta meg, hogy a kérdés végleges rendezéséig akár az önálló, akár a közös vámterület alapján mi történjék s mert nem teszi föl róla, hogy a függetlenségi párt egyszerűen ki akarja szórni az utcára az ország anyagi javait, életkérdésért, tehát nem lehet most sürgősebb feladat és más megoldás, a míg jobbat nem tudnak, csak az, hogy ezt a rendelkezést fogadják el. (Helyeslés a jobboldalon.) Helytelen az a tétel, s annak alapján a provizoriumot sem lett volna szabad kifogás nélkül megszavazni, hogy mihelyt a szövetség lejár jan. 1-én, nyomban át kell térni az önálló vámterületre s nem szabad tovább egyezkedni. Hiszen 1878-ban javaslat volt a Haz előtt, hogy a szövetség lejártá után egy évi halasztást adjunk az egyezkedési tárgyalások folytatására.

Egy hang a szélső baloldalon: Tehát okvetlenül tovább kell egyezkedni.

Horánszky így felelt: Nem erről van szó, csak arról a tételről, hogy nem következik a szövetség lejártá után az, hogy nem szabad tovább egyezkedni, hanem egyenesen rá kell lépni az önálló vámterület alapjára.

Nem lát törvényteleniséget abban, hogy ez a javaslat létre jön.

Most nem foglalkozhatik a kérdés gazdasági nézővel, mert a törvényjavaslatok nincsenek a ház asztalán. Mikor a törvényjavaslat előttünk fekszik, akkor . . .

Polonyi: Mikor? Május 1-én? (Zaj a szélsőbaloldalon).

Horánszky: Hogy mikor, azt én nem tudhatom, nem tőlem függ, én is szenvedő alak vagyok. (Derűtlenség). Ha tőlem függne, meghatároznom most mindjárt az időpontot. Elismeri, hogy a közös vámterületből Ausztriának relatíve több haszna lehet, mint Magyarországnak, de elfogadja a javaslatot, mert hazánk érdekében valónak tartja.

Válaszolni kíván **Polonyi** egy megjegyzésére. **Polonyi** azt mondta, hogy úgy látszik, most jönnek látja a nemzeti párt a közgazdaság mai állapotát, melyet 1878-ban rossznak tartott. Ez nem áll. Most azért kívánják fenntartását, mert jobbat nem ismernek.

Áttér arra a kéreésre, vajjon van-e különbség a javaslat 3. §-ának, illetőleg az 1897: XII. t. cikk 63. §-ának a között a közjogi magyarázata között, a melyet Apponyi és Bánffy fölláítottak. Rekapitulálja a tett nyilatkozatokat. Apponyi első és második beszédében az erre vonatkozó passzus majdnem szószerint ugyanaz.

Apponyi: Még árnyalat különbség sincs!

Horánszky arra a konkluzióra jut, hogy a nemzetipárt vezérének és a miniszterelnök álláspontja ugyanaz. A miniszterelnök első be-

szédében teljes egészében és fentartás nélkül magáévá tette Apponyi közjogi interpellációját s ha később nem jelenti ki azt, hogy *eselle* az önálló vámterület alapján is történhetik a rendelkezés, akkor még az a színe se lehet a nyilatkozatnak, hogy akár árnyalatban is más állásponton van. A mi a miniszterelnök tegnapi beszédének erre vonatkozó kijelentését illeti, a nem alternatív, hanem kumulatív. A nemzeti párt álláspontja tiszta és világos. A közjogi felfogások közt tehát nincs eltérés.

A vita jelen stádiumában a nézetek már kitisztázták. *Hogy mi fog történni január elseje után, azt nem tudja, de kénytelen kijelenteni, hogy arról a miniszterelnök és gróf Apponyi között szó sem volt a tárgyalások során. Az ország érdekeinek jobb szolgálatot a mai nehéz viszonyok között, a mikor a rendelet vagy az ex lex állapot fenyeget, senki sem tehet mást, mint az, a ki a törvényjavaslatot megszavazza.* (Élénk helyeslés és taps bal és jobboldalon).

Öt perc szünet.

Szünet után **Holló** nagy hatással kibeszélte az ülést.

Szilágyi bejelenti, hogy harmadikaig nem lesz ülés.

Néhány szó

„Az elfelejtett vagy elferdített magyar helynevek Biharvármegyében» című cikkhez.

N a g y v á r a d, decz. 29.

A „Tiszántul» f. évi december hó 25-én megjelent 296-ik számában történettudósunk dr. **Karácsonyi** János is hozzászólt a biharvármegyei magyar községnevek visszaállításának kérdéséhez; melyért a mozgalom minden igaz barátja mély hálára érzi magát kötelezve, hogy nagy tudással a törekvésnek — ha nem is érthetünk mindenben egyet — segítségére jött. Minthogy azonban becses cikke bevezető sorában csekély személyemmel és tévedéseimmel is foglalkozik, legyen szabad nekem is a nagyjelentőségű értekezéshez néhány szót fűzni.

A helynevek alkotásánál, vagy ami most folyamatban van: a helynevek nyilvános megállapításánál a *történelem*, szerény véleményem szerint *csak egyik* tényezője az útmutatásnak, a másik és nem kisebb értékű a magyar nyelv gyakorlatának és jogai érvényesülésének érdeke.

hitvány, rongy emberért, úgy ő sem fog lerokkadni a csapás alatt.

Föltette magában, hogy feledni fog és még az emléket is ki fogja törölni annak a rossz, bűnös asszonynak.

De mi nehezebb, mint feledni azt, kit legjobban szerettünk.

Árva Lőrincz pedig ezt akarta s egy ideig nyugodtan, lemondással hordozta nehéz keresztjét.

Pedig szenvedett, nagyon szenvedett. — Areza elveszté férfiasszónét, s a máskor mindig mosolygó szemekből most kimondhatlan fájdalom volt kiolvasható.

Feledni akart mindenkét föltt és mégis mindig arra az asszonyra gondolt, aki lecsapó villám erejével zuzta szét boldogságát, tette tönkre életét.

Ezután csak úgy ténfergett a világban, egyik lépést a másik után téve, czél, érzés és akarat nélkül.

Homály, csüggedés, napszámos munka volt ezután élete.

Ebbe a tespedő, szomorú életbe egyedül gyermeke, a négy éves kis Irénke tudott csak melegebb sugarat önteni.

Gyönyörű gyermek volt, egészen olyan mint az édes anyja.

Keskeny, átlátszó, de végtelenül kedves arcocskáját ragyogó csigákban hullámoztató körül arany-szőke göndör haja, a szemei kékek voltak, mit a tavaszi tiszta ég s a gyermeked

ártatlanság mellett bizonyos koránért okosság csillogot ki belőlük.

De mióta nélkülöznie kellett az édes anyát egyre fogyott, egyre betegeskedett. — Az apa nem pótolhatta azt teljesen.

Megtett ugyan mindent a mi által gyermekének örömet velt szerezni, de annak az a játszi kedve, amelynek derűje beragyogta a házat, nem tért többé vissza.

Fogékony kis lelkét emésztette az édes anya utáni bánkódás.

A nyár már vége felé járt, midőn egy délután atyja magával vitte ki az erdőbe. — Lassan sétálgatott vele, majd, midőn az elfáradt, leültek az erdei puha pázitra, s mesélt neki, ártatlan, kedves bohóságokat mit a gyermek örömmel, boldogan hallgatott. — Majd ölébe vette annak fejét s még kezével simogatta selyem haját, tekintete messze tévedezett a távolság ködében.

Arra a hütlén bűnös asszonyra gondolt, ki miatt — érzi — örökké fog szenvedni, mert hiába küzd azon érzés ellen, mely lelkében oly örülten tombol, az élni fog ott egész életén át.

S az ártatlan gyermek rápillant atyja szomorú fájdalmas arcára s vége jó kedvének.

Azután mikor látja, hogy, egy keserű csep folyik végig atyja szomorú arcán, felemeli annak térdeiről fejcskáját, okos kék szemével ránéz és így szól hozzá:

— Édes papám, mi fáj?

Az nem szól rá semmit csak karjai közé

szorítja azt az okos kis gyermeket s úgy öleli, csókolja könnyek közt.

Már jó sokáig ülhetett ott a páziton, mikor a gyermekén valami titkos bágyadság vett erőt s atyja ölében esendően elszenderült. — Az erre ismét karjai közé vette s imbolygó léptekkel megindult lakása felé.

A szép nyári est szellője esendően sutogott az erdei lombok közt s a cserjében lágyan esengett a párját hívó madár csicseregése.

De az atya ezt nem hallja, az ő lelke most azzal a halvány kis gyermekkel foglalkozik.

Midőn haza értek, szépen lefektette ágyacskájába és mintegy félve, remegve kérdezte tőle:

— En édes kis Irénkém, mond meg az édes papának, mi fáj, hol fáj?

A kicsike felelet helyett sirdogálni kezdett. Szegény Árva Lőrincz szívében is van egy kegyetlen seb, melyet orvosolni nem lehet, az egyre mélyebb lesz, egyre jobban fáj; arra nem termett balszam. De most csak gyermekét, azt a szenvedő angyalt látja maga előtt és érzéketlenül válik az a fájó seb, melynél nagyobb eddig nem ismert.

Még imádkozni is kezd a magasságbelihez, hogy elégedjék meg az áldozattal és ne vegye el tőle egyetlen gyermekét.

... Hiába volt mindez, az többé föl nem kell.

Elmult a nyár, a szürkület mindkorábban köszöntött be.

Főképen a vonatkozó törvényjavaslaton a képviselő — és főrendiházban tett módosítások után. — Hiszen a mi Urunk Megváltónk szent tanai is szélesen kiterjedtek a történelmi mult határán s ime a kiterjedés után csaknem kétezer éves történelem vált már ezideig is a csalhatatlan igazságokból; s midőn őseink honfoglaláskor a szállásoknak magyar nevet adtak, nem haladtak történelmileg taposott nyomáson; mégis a szállásokból községek fejlődén, az akkor nyert neveknek ma már van történelmi multjuk, a most alkotandó neveknek is lesz — ha a magyar társadalom akarja; de ha ez nem hozza be s nem védi meg, csupán történelmi joggal az élő nyelvek terjeszkedésének vagy fogyatkozásának ösvényét nem nyithatunk. A »*Suum cuique*« elvét tehát én úgy alkalmazom, hogy a magyar-nyelv is bírjon gyakorlati élő jogszálsággal minden helynek, melynek magyar neve volt, feltámasztani magyar nevét, — ha pedig nem volt: adni az ily helynek magyar nevet, mert az a meggyőződés, hogy bármely nyelvi használatnak területén helynevet a törvény se nem ültethet, se nem irhat ki, ha ahoz magának a nyelvnek szíves vendéglátása nem járul. Abban az álomban ne ringassuk magunkat — én részemről nem is kívánom — hogy az oláh nyelv *Belényest* elfelejtse: »Beinsiu«-nak *Tötöst* Grossnak hívni. Tehát a magyar-nyelvnek is bírnai kell a jogot, hogy a helynevek adásában vagy élesztésében mindenütt érvényesüljön. Ezért tartom oktalannak a nemzetiségek félszkelődését a helynevek magyarosítása ellen; ezért nem tudom némely magyar társadalom tartózkodását megérteni, mely a magyar helynevek támasztásában csak a tényleges vagy legfelebb a történelmi alapra kíván szoritkozni, holott nyugodt lelkiismerettel ezen alaplappal a magyar nyelv érdekeinek alapját is helyezhetné.

Az elvi álláspont eme különbsége okozta az én gyarló tévedéseimet.

Ezután konstataálhatom, hogy: *Agris Alsó-Felső-Uerzár*, — *Árkus*, — *Birtiny*, *Brátka*, — *Mihellő*, — *Preszoka*, — *Roldrzel*, — *Spinus*, — *Szokány* helynevek magyarosítására nézve dr. Karácsonyi János cikkével nézetem mindig megegyezett; mert azt utóvégre is lényegtelenek tartom, hogy *Agris* község: Egresre vagy

A hatalmas erdei tölgyek elhullatták leveleiket, a virágok szirmaikat; majd lassan minden bokor és fa megvált lombdísztől és a deres pázsiton zörögve hordta az őszi szél a hervadt levelet.

Az a beteg gyermek, mintha erre várt volna, hogy ezután elmúljon örökre, — az utolsó, a legnagyobb sebet ütve annak a megtört embernek a szívére . . .

A hatalmas rengetegtől egy felórányira elterülő temető, egy ujonnan hatolt sirdombjának alacsony keresztjére fekete ruhás férfi hajol.

Oda szoritja forró homlokát a harmattól nedves, hideg fejéhez, melyen e név olvasható: *Árva Irénke*.

Az erős férfinak támaszra van szüksége. Könnyei a harmattal összevegyülnek.

Zokog, zokog keservesen.

Az áldozat be van fejezve.

Csak az a szenvedő, az a megtört kebel teszi föl önkéntelen a kérdést, csak azok a mosolytól elszokott ajkak rebegek öntudatlanul: — Tehát oem lehetek én már boldog sohasem?

Nem érte senki az ajkak e mormolását.

Azaz hogy mégis.

Az őszi szellő mintha fölfogta volna e kérdést. — Belekapaszkodik a fák száraz leveleibe, azután bánatosan siró hangon mintha mindegyre azt felelné:

— Soha — soha — sohasem . .

Egeregny-re. — *Rotarest*: Kerekesd-re vagy Kerekesfalvá-ra, — a *Verzások*: Fűvesre vagy Fűzesre vezetik-e vissza magyar elnevezésüket? Ezek között említhette volna meg a cikk: *Siter*-t és *Gyires*-t is; mert hiszen nem egy történelmi adat tanuskodik amellet, hogy *Siter* és *Gyires*, szintén torzulás. A többi között a nagyváradi r. kath. egyházme gye 1816. évben nyomtatott sematizmusa is az utóbbi községet olvashatóan »*Gyires*«-nek írja.

Hogy pedig: Dekanyesd-ből ne Dékányos, hanem »*Dékányfalva*«.

Dszoszán—Fovró-ból ne Forró, hanem »*Közép-Örvényes*«.

Dusesd-ből, ne Dúsosd, hanem »*Dusa*« — vagy rövidebben »*Dúsfalva*«.

Jánosdából »*Jánosd*«.

Kerpestből »*Körpásfalva*«.

Petrányból ne »*Kóhalom*«, hanem »*Pontostok*« vagy »*Pontosfalva*«.

Robogány-ból »*Rebegefalva*«.

Varosány-ból ne Vársány, hanem »*Veresfalva*« alakuljon azt hiszem velem együtt kész örömmel át veszi, a törekvés minden barátja; először azért, mert emez alakulásokat történelmi adat is támogatja; másodsor azért, mert dr. Karácsonyi János ezen felelevenítései az eddig javaslatba hozottaknál sokkal szebbek, és találóbba.

A miben nem tudok egyet érteni a tudós íróval, az: Borzik és Kristyor magyarosítandó neve.

Borzikról azt mondja dr. Karácsonyi, hogy régi kiírása Borzlik vagyis Borzlyuk. Tudom, hogy így is írták. Csánky Magyarország Földrajzában (Hunyadiak kora) idézi: »*Borzlyk*« elnevezést, 1715. és 1720-iki összeírásokban: Borzik. A pápai tizedlajstromokban és az 1552-iki összeírásokban nem találom, 1421-től, amely időből Csánky említi, — 1552-ig vagy elpusztult, vagy oly nevek alá rejtőzött mint Hontfalva, Zuzafalva, melyeknek nyomai nincsenek meg. 1693-tól a megyei levéltár adatai, ismételve megemlítik: hol Borzik, hol: Borzig kiírással. A sokféle kiírások közül, mivel Borzlik vagy Borzlyuk lehetett olyan szószármaztatás is, mint *Siteré Sanctum Iteböl*, a legteljessebb s joga is van annyi, mint a többinek: Borzig, Borzug = Borszeg. Ha Biharvármegyében *Ravaszyok* község név volt is, — volt szeg végzetű név is elég. Körösszeg, Sárszeg, Nyárszeg, Bakonszeg, Szent-Peterszeg Forrószeg stb. s e zugnak szőlőtermelése is volt épen úgy, mint lehetett borza és borzlyuka is; de hogy a hangzásban a magyar fülnek kellemesebb Borszeg, mint Borzlik vagy Borzlyuk, s ha ezen községről akarja valaki magyarosítani nevét, üdőbb lesz »*Borszegi*«, mint Borzliki vagy Borzlyuki, azbizonyos. S még ha e község talajába sohasem ültettek volna szőlőt, amint pedig ültettek, bátran viselheti a »*Borszeg*« nevet annyi jussal, mint Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegyében a Tisza partján Kőtelek, melynek lakosai a kőnek csudájára járnak.

A másik *Kristyor*. Az oláh a keresztet »*Cruce*«-nek, a Körös folyót: *Krisnek* hívja. Igaz, hogy a magyar tájszólás a Köröst is sok helyen: *Keresnek* ejti; s e szerint *Keresztur* és *Keres-tur* hangoztatásában csekély a különbség. Ezért nevezik némelykor *Körös-szeget*: *Keresztzegnek*, *Körösszeg*-Apáti: *Keresztzeg*-Apátiak. S Récze-Keresztúr, Csicsó-Keresztur oláh idomulása: *Rütze-Kristyorr* és *Ciciu-Kristyorr* a »*kereszt*« keres-hez közelítő kiejtéséből származott. A mi az itteni »*Kristyor*« származását illeti, ámbár Réthy az »*Oláh nyelv és nemzetiség*« című művében (146. l.) »*Hrscor*«

rumén alakjához köti, már Smidl rámutatott, hogy e helynév a *Kris*=*Körös* szóból eredett, mint azon helynek neve, hol a *Fekete-Körös* egyik forrását találjuk. Nincs tehát semmi elfogadható ok, mely miatt *Kristyort* nem *Körös-túrra*, hanem *Keresztúrra* kellene visszagyárosítani.

Végül még azt jegyzem meg, hogy *Bucsum Tőkefalva* magyarnevét régebbi könyvekben is találjuk, *Bukorvány* helyett: *Bokorfalva* az 1552-ki összeírásban *Kis-Zohoda* és *Vanasa* községek között előfordul; s a megyei levéltár szerint *Magyar-Csékét*: *Kis-Csékének*, *Drág-Csékét*: *Nagy-Csékének* is nevezték. A »*nagy*«-gyal rokon értelmű magyarban a »*derék*«, melyet tehát, hogy a mai »*drág*« név magyar idomulásához is közel járjunk, történelmi nyomon is *Derék Cséke* nevet elfogadhatjuk s használatba vehetjük. *Sipos Orbán*.

Előfizetési felhívás.

Negyedik évfolyamát kezdi ma a »*Tiszántul*«. A nagy közönség megismerte, megszerette és felkarolta a lapot. Nincs s ükség azért hosszas programra.

A politikában pártoktól függetlenek vagyunk. Ha azt látjuk, hogy a kormány intézkedése igazán az ország javát akarja előmozdítani, nem habozunk helyeselni és támogatni azt. De ha törvényben gyökerező jogainkat támadja, ha a kath. vallás ellen tör, ha az ország és polgárainak javával ellenkezik: — nem késünk felemelni tiltakozó szavunkat.

Az iparos és gazdaosztály érdekeinek védelme a nemzetközi tőke tulajkapásai ellen, a tisztességes munka és a munkások védelme a hazátlan szociál-demokraczia jogtalan követeléseivel ellen — a mi programunknak lényeges részét képezik.

Hazafias nemzeti és vallásos szellem minden irányban a mi jelszavunk.

Társadalmi, megyei és városi ügyekben nem klikk, sem magán érdeknek helyet nem adunk.

Költséget és fáradságot nem kimélve azon iparkodunk, amint tettük eddig is, hogy a főváros, a külföld és a vidék eseményeiről idejében, híven, lelkiismeretesen és részletesen értesítsük olvasóinkat. Országgyűlési és távirati tudósításainkat a vidéknek egyetlen lapja sem mulja felül.

A jó irányu szépirodalomnak előmozdítása gondoskodásunk és áldozatkészségünk kiváló tárgyát képezi.

Meggyőződhetett a közönség, hogy kiadóhivatalunk mily nagy áldozatot hoz, midőn ily magas színvonalon álló lapot ad olvasói kezébe. És azért remélhetőleg méltányolni és támogatni fogja ebbeli törekvését kiadóhivatalunknak és szerkesztőségünknek.

Lapunk előfizetési ára újvétől kezdve 2 frittal magasabb lesz ugyan, de még mindig olcsóbb bármelyiknél.

Az előfizetési árak a következők:

Helyben kiadóhiv.-ból átvéve:	Helyben házhoz hordva:
Egy évre 8 forint.	Egy évre 10 forint.
Negyed évre 2 forint.	Negyed évre 2 frt 50.

V i d é k r e:

Egy évre 12 forint. ; Negyed évre 3 forint.

A „TISZÁNTUL“ szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

A vasárnapi népszerű felolvasások tárgysorozata január hó első felében:

1898. jan. 2. Vasárnapi népszerű felolvasás. Tartja Fehér Dezso: »Ujságírók és újságolvasók« d. e. 11—12-ig.
1898. jan. 9. Vasárnapi népszerű felolvasás. Tartja dr. Szombati István: »Arany Toldija« d. e. 11—12-ig.
1898. jan. 16. Vasárnapi népszerű felolvasás. Tartja dr. Edelmann Menyhért: »Az alkoholizmus orvosi, közegészségügyi és nemzet gazdasági jelentőségéről« d. e. 11—12-ig.

Január 3. Közigazgatási ülés a vármegyén, d. e. 10 órákor.
> 8. A »Kereskedelmi Csarnok« estélye.
> 9. A díjok-eg let évzáró közgyűlése a megyei árvászek tanácsstermében d. u. 2 órákor.
> 13. Városi közgyűlés.
> 16. Az ipartestület táncestélye a Sasban.
> 22. Tiszti estély.
> 30. A Szigligeti-társaság felolvasó ülése.
Február 5. A »Kereskedelmi Csarnok« estélye.
> 6. A 48-as Népkör táncestélye a Zöldfűben.
> 19. Tiszti estély.

Felkérjük t. előfizetőinket, kiknek előfizetése az év végén lejár annak mielőbbi megújítására, hogy a szétküldésben fennakadás ne történjék.

* **Ó-év napja.** Megkondul a harang a néma éjszakában, jelezve a perczet, mikor egy év ismét leperog a mulandóságba. Ez az öreg föld vénebb ismét egy csalódásban gazdag esztendővel. Mennyi szép reménnyel vártuk, mikor 12 hónappal ezelőtt beköszöntött, hisz annyi jót ígért, — mint sok más elődje, s letelte után mint kelletlen, tehetetlen aggastyán távozik; aligha sajnálja valaki Akaratlanul is megható az évváltozás, — gondolatunk visszavissza révedez a multba, s reménymerítünk a jövőre. Az ó-év estélyén, ma délután 5 órákor a helybeli székesegyház boltívei alatt szent zsolozsmák hangzanak fel, a hálaadó litánia előtt pedig Radnay Farkas kanonok predikál. — Este 7 órákor a plebánia templomban lesznek évzáró ájtatosságok. — Este 7 órákor az Urangyala után egy negyedóraig szólnak a harangok Pápa ő Szentsége gyémánt miséje alkalmából.

* **Katholikus hitélet Debreczenben.** Egy rövid hír jelenti, hogy a debreczeni »páli sz. Vincze egyesület« alapszabályait a belügyminiszter helyben hagyta. Ez egylet természetéből kifolyólag a segélyzések soha pénzzel, csakis étel, fa stb.-re szóló utalványokkal történik, mit a tagok mindig személyesen visznek el és e segélyzések teljes diszkréció fedé. Sokan, nagyon sokan érezték már áldásait az egyesületnek és imádkoztak azért a buzgó alapító és fentartó fő papért, kinek »egész« szívet adott az Isten s ki egészen át adja azt hűveinek.

* **Kitüntetett zárdafőnöknő.** Király ő Felsége Toldy Izabellának; az angol kisasszonyok egri zárdája főnöknőjének, a tanügy terén szerzett érdemei elismerésül, a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

* **K. Nagy Sándor felolvasása.** A nagyváradi kir. törvényszék volt bírója: K. Nagy Sándor jelenleg budapesti kir. törvényszéki bíró, tegnapelőtt délután az országos »Állatvédő egyesület« közgyűlésében érdekes felolvasást tartott a kutyák történetéről. Ez alkalomból előkelő nagy közönség töltötte meg a város-háza dísztermét s mindvégig megérdemelt figyelemmel hallgatták az élvezetes felolvasást.

* **Új évi tisztelgések.** A különböző testületek és hivatalok már határozottak a szokásos új évi tisztelgések módozatait illetőleg. A törvényszék tagjait *Jelenicsk* István, a törvényszékhez beosztott kir. táblai bíró fogja *Gyalokay* Lajos elnökhöz vezetői, kihez a testület nevében beszédet is intéz; Gyalokay elnök aztán a törvényszék testületét viszi *Ritók* Zsig-

mond, kir. táblai elnök elé s üdvözli őt a törvényszék nevében; a városi tisztviselők pedig teljes számban fogják *Bulyovszky* József dr. polgármesternél tisztelegni s nevökben *Rácz* Mihály főjegyző üdvözli majd a polgármestert. Városunk tanitói kara *Réz* Mihály felügyelőigazgató vezetése alatt fog *Sipos* Orbán tanfelügyelőnél tisztelegni. A posta és táviró hivatalok tisztviselő karát *Rutter* Emil, tanácsos fogja *Schöpflin* Ágoston igazgató elé vezetni s hozzá üdvözli beszédet intézni.

* **Uj táblabírók.** A hivatalos »Budapesti Közlöny« tegnapi száma meghozta az újévi ajándékot egész sereg törvényszéki és járásbíróknak, valamint kir. ügyészek, amennyiben táblabírói címet és jelleget, illetve főügyészi helyettesi címet és jelleget nyertek. A bennünket közelebből érdeklő kitüntettek a következők: *Velyáczy* Gyula a nagyváradi városi járásbíró, vezető járás bírójának és *Benedek* László belényesi járásbíró, az itélőtáblai címet és jelleget, *Gazda* Ferenc zilahyi ügyésznek pedig a főügyészi helyettesi címet és jelleget adományozta király ő Felsége.

* **Bismarck betegsége.** A nagy vaskanczellár erősen hanyatlak. Egészségi állapotáról ugyan egyszerre kétféle forrás is ad hírt, a *Hamburger Nachrichten* és egy *Friedrichsruh*-ból kelt sürgöny. A *Hamb. N.* egyszerűen annyit ír, hogy »*Bismarck* herceg egészségi állapota ismét kielégítő.« Erre az állításra azonban világosan ráczáfol a *Friedrichsruh*-i tudósítás, a mely megint a következőképpen hangzik: »A fájdalmas szakgatások, ismét oly hevesen léptek fel *Bismarck* herceg végtagjaiban, hogy aludni ugyszólva abszolute nem tud. És ez az álmatlanság jobban elgyöttri őt minden fájdalomnál. Oly kimerült és annyit szenved, hogy sem látogatásokat nem fogadhat, sem a hozzá írt levelekre nem válaszolhat. Orvosa, *Schwenninger*, ugyan reménykedik a javulás beálltában, de nagyon hosszadalmasnak tartja a betegsége. Maga *Bismarck* egy perczig sem kételkedik abban, hogy ez a betegsége utolsó lesz, a melyet megért. Rezigáltan mondta tegnapelőtt környezetének: Ha az az ur (a *Hamb. N.* cikkének írója) azt írja rólam, hogy kielégítő az egészségi állapotom, bizony kíváncsi vagyok reá, hogy mit nevez hát ő kielégítő egészségi állapotnak? És barátaim mindenképpen egészségesnek akarnak látni. Istenem, hát esoda, ha valaki 83 éves korában beteg és jóformán már a sírban áll mint én? Ne áltassátok magatokat. Én tudom, hogy a végén vagyok már.

* **Az 1848-iki országgyűlés élő tagjai.** Most, hogy pár nap múlva belépünk az örök emlékeztető 1848-ik év félszázados jubileumának esztendőjébe, érdekes tudni, kik éltek még ma is azok közül, akik tagjai voltak annak a két nevezetes országgyűlésnek a mely a rendi Magyarországot a népképviseleten szervezkedett Magyarországtól elválasztotta. *Ivánka* Zsigmond ur, a ki mind a két országgyűlésnek tagja volt, összeállította ezt a névsort, melyből kiténik, hogy az 1847—8-iki utolsó pozsonyi országgyűlés tagjaiból ma már csak hárman vannak életben, ezek: *Tóth* Lőrincz, *Breznóbánya*, *nógrádi Szontag* Pál, *Libetbánya* és *Ivánka* Zsigmond, *Korpona* követe. Mind a hárman, városi követek; mert csak a városok tiszteltek meg 40 évnél fiatalabb embereket megbízó levelökkel. A megyei követek közül egy sincs ma már életben. Az 1848—9-iki pesti, utóbb debreczeni és aradi országgyűlés tagjai közül még 16-an vannak életben, ugymint: *Sembery* Imre (94 éves), *Madarász* László (93 éves), *Perczel* Miklós (87 éves), *Simay* Gergely (87 éves), *Horváth* Boldizsár (86 éves), *Kolauz* Pál (86 éves), *Frideczky* Lajos (86 éves), *Halasy* Eduárd (86 éves), *Perczel*

Mór (85 éves), *Tóth* Lőrincz (85 éves), *Madarász* József (85 éves), *Ostrovsky* József (85 éves), *Ujfalussy* Lajos (84 éves), *Karlóczy* Lajos (83 éves), *Büttó* István (83 éves), és *Ivánka* Zsigmond (81 éves). Ezek közül *Sembery* Imre és az Amerikában élő *Madarász* László honvédelmi bizottmánynak is tagjai voltak és így az akkori viszonyokhoz képest az ország kormányában is résztvettek. Abból a nagy nemzedékből, mely törvényhozási munkájával Magyarország sorsát átalakította, napjainkra — csak ez a kicsiny névsor maradt meg.

* **Kinevezés.** Az új év első napjától kezdve a Nagyváradou is felállított leltár biztosító-hivatal főnökévé a polgármester kinevezte *Kágyi* Lajos I-ső oszt. fogalmazót, helyettesévé *Kalmár* Lajos fogalmazót és iroda tiszté *Herzeg* Jenő irnokot.

* **Ujévi üdvözetek és a »Gyermekbarát«.** A »Gyermekbarát« egyesület választmánya felkéri azokat az urakat és urhölgyeket a kik a szokásos újévi üdvözeteket, jótékony czélra megváltani kívánják, sziveskednének a »Gyermekbarát« jótékony czéljait is figyelembe venni. Ily czélú adományok a lap szerkesztőségéhez, vagy az egyesület pénztárosához *Beczky* Lajos urhoz küldendő. Az adományozók neveit lapunk közölni fogja.

* **Halalozás.** A nagyváradi könyvnyomdászoknak halottjuk van. *Adler* Béla 31 éves betűszedő hosszas szenvedés után meghalt. A nyomdász-egylet a következő gyászjelentést adta ki: »A Magyarországi Könyvnyomdászok és Betűöntők Egylete« nagyváradi kerülete szomorodott szívvel tudatja *Adler* Béla betűszedő tagjának életének 31-ik évében, folyó évi december hó 30-ikán, hosszas szenvedés után történt elhunytát. A megboldogultnak földi maradványai folyó évi december hó 31-ikén délután fél 3 órákor fogják az izr. kórház halottas házából az izr. sírkertben örök nyugalomra helyezni. Mely végtisztességtételre az elhunyt szaktársai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívattak. Nagyváradi, 1897. december 30. Béke poraira!

* **Uj kerületi orvos.** A dr. *Rednik* József halálával megüresedett városi kerületi-orvosi állásra *Beöthy* László főispán dr. *Mayer* László fiatal gyakorló orvost, néhai dr. *Mayer* Ágoston volt városi főorvos fiát nevezte ki. A kinevezést városzerte örömmel fogadták. A városi orvosi tisztikar jeles erőt nyer a fiatal orvosban.

* **Meghívó.** A magyar agrár és járadék bank által a szőlők felújítására nyújtott kedvezményes kölcsönök felvételi módozatairól a városi tanácsstermében az 1898. évi január 2-án délelőtt 1/11 órákor tartandó ismertető előadásra a t. szőlőbirtokos urakat tisztelettel meghívom. Székely Sándor az agr. bank h. biztosa.

* **Jegűnnep.** A városliget kedves korcsolyázóit mely tisztelettel kérem, hogy a régi jó szokás épségben tartásáért az újévi ajándék asztal megtöltése szeljből megvásárolják jól esomagolt, jól czimzett, újévi ajándékot küldeni méltóztassanak. Az ajándék legyen kevés értékű, de mindenesetre finoman tréfás. Az ajándék tárgyak újév első napján délig a pénztárba küldendő, Titoktartás biztosítva lesz. N.-Váradon 1897. decz. 31. Rátkay József.

* **Megraboltak az uton.** *Albin* Péter tinódi illetőségű 13 éves sütemény kihordó cselédje a mult héten délután 4 óra tájban a vidékről haza felé ment, midőn Czeiczke község közelében a határon átvető gyalog uton két előtte ismeretlen egyén megtámadta, a földre leteperte, a kabátja zsebében levő 2 frt 80 krt s egy kis bádogg szellenczében volt 23 krt tölle elrabolták. A csendőrség alapos gyanu alapján *Tiprógye* Mitru 16 éves és *Piczis* György 16 éves czeiczkei illetőségű suhanczokat letartóztatta. Ezek beismerik, hogy

a fiuval beszéltek s tőle vásárolni akartak, de tagadják a rablást. Azonban a káros fiu őket felismerte. Körülbelül 100 lépésnyi távolságból az esetnek Popa Vaszali czéczkei lakos tanuja volt a rablásnak, s így a két rabló hiába tagad. Mindkettő az élesdi kir. jbiróság fogházában várja a teljes bizonyíték beszerzését.

* **Betörés velenczén.** Lipesei Gizella velenczei lakos tegnap panaszt tett a rendőrségen, hogy az elmúlt éjszaka valaki feltörte szobáját és onnan több darab ékszer és 14 frt készpénzt elvitt. A rendőrség a legmesszemenőbb nyomozást megindította, de még eddig a tettest nem sikerült megtalálni.

* **Meggyilkolt koldus.** Mint levelezőnk írja a napokban a baresti határban egy véreb-halva fekvő embert találtak. A hatóság mikor hírül vette a gyilkosságot, jelentést tett a csendőrségnek. Ekkorra már a falubeliek a meggyilkoltban egy koldust ismertek fel, aki a környék falvaiban koldulgatott. A hivatalos bonczolásnál megállapították, hogy a szegény koldust megtámadták, összeszurkálták s a fejét összezúzták. A csendőrség szigorú nyomozást indított.

* **Ég és föld között.** Bodis Lajos pusztajlaki lakos tekintélyes összegű örökséget markolt fel, azonban ez mihamar a koresmába vándorolt tőle. Dolgozni azonban azután sem akart, hanem inkább koldult s az így összeszedett pénzt elitta. A napokban teljesen véginségre jutott s lement egy pinczebe s felkaszította magát.

Agyon nyomta a föld.

E munkás szerencsétlen halála. —

A vigyázatlanság nagyon sokszor megbosszulja magát.

Tegnap egy szegény ember életével fizette meg vigyázatlanságát.

Az építendő honvéd lovassági laktanya udvarterületének feltöltésére ugyanazon dombot jelölték ki a Bonai-kut és Jöper-torony mellett, a honnét a tüzerlaktanyához szállították a földet.

Az agyagréteg igen kemény s a munkásoknak nagy darabokban kell leszakítani, hogy azután apróbb darabokra törve, a kis-mezei vasuton a kijelölt helyre szállítsák.

Egy megbízott felügyelete alatt négy komádii napszámos végezte a partszakítást, akik mindnyájan mint kubikos emberek, értenek az ilyen földmunkákhoz.

Tegnap délelőtt 10 óra tájban ismét egy jókora darab föld leszakításán fáradozott a felső részen három ember, míg alatt Fodor József társuk foglalatoskodott.

Az emberek figyelmeztették Fodort, hogy távolabb álljon, de ő félvállról oda vetette:

— Ne féltsék őtet, érti már ezt a dolgot.

Pár pillanat múlva a nagy tömeg föld lezuhant s elszakadt darabja lecsapta Fodor Ferenczet. Az ütés oly nagy volt, hogy a szegény ember pár perc múlva meghalt.

Társai azonnal jelentést tettek a szerencsétlenségről a rendőrségnek, a honnan Réz Bertalan h. rendőrbiztos kiment a helyszínére s a jegyzőkönyv felvétele után beszállította a holttestet a bonczházba.

A vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlenséget az elhalt vigyázatlansága okozta.

IRODALOM.

— A »Mese-Világ«-ról. Karácsonyi számunkban már megemlékeztünk a tervbe vett legújabb lapról, a Mese-Világról. Az érdekesnek ígérkező gyermek újság 1898. évi január

20-ikától kezdve minden esütörtökön reggel jelenik meg 8—12 oldalon, díszes kivitelű képekkel és gazdag tartalommal, melyben íróink színe-java lesz képviselve. Krasznainé F. Mari, Gara Ákos és Rechtóé Bauer Zsófia lesznek a lap szerkesztői. A »Mese-Világ« előfizetési ára egész évre 6 korona, fél évre 3 korona és negyed évre 1½ korona. Egyes szám ára 6 krajczár. Előfizetési pénzek legkésőbb 1898. évi január hó 15-ig K. Frankl Mari tőzsdéjébe (Nagyvárad, Ker.-Csarnok-palota) küldendők.

Igazságszolgáltatás.

Orosz Gábor bűnügye.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyvárad, 1897. decz. 30.

A törvényszéknek egy régi ismerőse állott tegnap ismét a törvényszék előtt a feleségével együtt, szándékos emberölés büntetvénye kísérletével vádolva. Orosz Gábor régi ismerőse a törvényszéknek, tegnap volt tizenharmadszor vádolva s még mindig elítélték. Regénybe illik az, hogy mi mindent vitt végbe Orosz:

1878-ban lopásért nyolcz hónapra volt elítélve.

Ugyanebben az évben ugyancsak lopásért hat hónapot kapott.

1879-ben lopásért két hónapot ült.

Ugyanebben az évben négy hónapot ült ugyancsak lopásért.

1882-ben orgazdaságért egy évre volt elítélve.

1885-ben hatóság elleni erőszakért nyolcz hónapra:

1886-ban becsületsértésért egy nap;

1889-ben halált okozó súlyos testi sértésért két évre;

1895-ben orgazdaságért másfél évre és egy ízben könnyű testi sértésért tizenegy napra volt elítélve.

Jelenleg vádolva volt azzal, hogy egy embert megakart löni, de a golyó nem talált.

A hallgató közönség egészen betöltötte a termet, úgy, hogy nem lehetett már be sem jönni. A közönség pedig zajosan viselkedett úgy, hogy az elnök kénytelen volt többször rendre utasítani őket.

A tárgyalást Nagy József elnök vezette; szavazó bírák voltak: Kiss Rezső és Simay Gyula, jegyző Vajnovszky János. A vádhatóságot dr. Korn Lajos, a védelmet dr. Váradi Zsigmond képviselte.

A tárgyalás elején elnök ismertette a tényállást úgy, a mint azt a vizsgálat kiderítette.

Ez évben július 23-án este a »két huszár« vendéglőben mulatott a vádlott valami komédiásokkal.

Csakhamar a helyzet magaslatára emelkedtek és kapacitálni kezdték egymást, mi közben Orosz Gábor rálőtt Mezei Lászlóra, de a golyó nem talált. A vád szerint a revolvert a vádlott neje hozta oda és ugyancsak ő biztatta volna a férjét, hogy lőjjön rá.

Legelőször is Mezei Lászlót hallgatták ki, a ki azt mondja, hogy őt a vádlott megtámadta minden ok nélkül, arcul, arcul ütötte a miért is ő az istállóba menekült. Mikor az istállóhoz ért, ott ismét megtámadta Orosz, akkor oda jött a felesége, a ki átadta neki a revolvert és azután rálőtt, de még idejekorán elmenekült. Különbö a vádlottak megbüntetését nem kívánja:

— Ha a jó Isten megtartott, hát nem kívánom megbüntetésüket, de a napidíjamat kérem.

Orosz Gábor lett aztán kihallgatva, aki elmondja, hogy régi ismeretségben volt a ko-

médiásokkal akikkel együtt mulatott. A verekedést az elnök kérdésére úgy mondja el:

— Elnök: Miképen kezdődött a verekedés?

— Vádlott: Az egyik ember nem akart inni és ezért dulakodni kezdtünk.

— Az udvaron miképp kezdődött a verekedés?

— Én kimentem, amit midőn megláttak a bentlevők, ntánnam jöttek és megtámadtak, én menekültem, de utól értek és letepertek. Ekkor azután kirántottam a revolvert, ismét megtámadtak és a dulakodás közben sült el a revolver.

— Miképpen bántalmazták?

— Lefogtak és rugtak azután pedig Mezei egy vasvillával megszurt.

— Hogy volt a revolver magánál?

Az erdőbe készültem reggel és a zsebembe maradt.

— Mikor vette a revolvert?

— Két hónappal ezelőtt, hogy a baj velem megesett, szükségem volt reá.

— A vizsgálat során kitünt, hogy senki sem látta, hogy a komédiások megtámadták?

— Elég baj hogy senki sem akarta látni. Azután szembesítették Mezeivel aki szemében azt mondja, hogy nem bántották a kamédiások,

A vádlott tagad.

— Hát miért mondaná Mezei ha nem volna úgy?

— Mert azok a jeruzsálemi cigányok be-tanították

Orosz Gábornak a kihallgatása ezzel véget ért és ezután bevezették a vádlott nejét, akin nagyon meglátszik a fogság: A fiatal élet erős asszony egészen megvan törve és alig halhatóan válaszol az elnök kérdésére. Elmondja hogy férje reggel távozott el és estig nem is látta. A revolverről semmit sem akar tudni, azt mondja, hogy ő neki még arról sincs tudomása, hogy férjének revolvere volt-e. Elmondja, hogy este keresni ment az urát és meg is találta egy koresmába és haza hívta. Utközben tért azután be a »Két huszárba« de ő hazament pénzért, mert tudta, hogy férjénél nincs és mikor visszajött már verekedtek.

A vádlott arról mit sem akar tudni, hogy a revolvert ő hozta volna, határozottan tagadja, hogy biztatta volna.

A vádlottat vallomása után szembesítették, de azért még mindig tagad.

Sziágyi Virág és Csordás Róza tanuk vallomása azért érdekes, mert habár az egészben megegyeznek, egyben eltérnek. Ugyanis Mezei azt mondta, hogy Orosz kézzel fenyegette, Sziágyi Virág egy kapanyelet látott ugyanabban az időben a kezében, míg Csordás Róza azt mondja, hogy sörös üveget fogott és azzal fenyegetőzött. Az elnök hiába szembesítette őket, mindegyik megmaradt a saját állítása mellett. A törvényszék ezután Fazekas István rendőrt hallgatta ki, aki megfordította a tárgyalást, amennyiben azt vallja: — Hogy mi történt nem tudom, mert mikor mi már oda mentünk, már mindennek vége volt. Láttam, hogy Orosz szemé felett megvolt szurva és hogy több helyen megvolt sebesülve. A komédiások bevallották, hogy ökverték meg Oroszt és hogy huzamosabb ideig dulakodtak, amit ez eddigi tanuk mindannyian tagadtak.

— Elnök: Meg mer-e erre esküdni?

— Meg.

A tauu vallomása után az elnök az ülést felfüggesztette. A szünet alatt a törvénykezésben ritka eset fordult elő. Három ember a

hallgatóság közül: Florián Sándor, Davola Ödön és Széles György, oda ment a védőhöz és kijelentették neki, hogy ők szemtanúi voltak ennek az esetnek és kérték a védőt, hogy esz-közölje ki, hogy őket hallgassák ki.

A vádlott mikor megtudta, hogy miről van szó, tiltakozott az ellen, mert félt, hogy az ügyet esetleg elnapolják. A védő ez iránti indítványát pedig csak később tette meg.

A szünet után Orosznak egy másik ügyét tárgyalták, a melyet Márkus Ignác koreszmájában követett el ebben az évben. Kihallgatták úgy a vádlottat, mint Márkus Ignácot, nejét és leányát, akik igazolták, hogy ott is csinált skandalumot Orosz és hogy a vádlott vasvillával támadta meg a vádló nejét. Különböző ezek sem kérték a megbüntetését.

Ennél az ügynél, mikor Oroszt szembesítették a koreszmáros leányával, Orosz olyan kifejezést használt, a melyért az elnök kénytelen volt erőlyesen rendre utasítani.

Ezzel a bizonyítási eljárás be lett volna fejezve, az ügyész kérte a tanúk megesketését amit a védő sem ellenzett, de a védő egyszersemint kérte a három jelentkezett tanu kihallgatását.

A törvényszék ezt el is rendelte. Mindenki izgatottan várta, hogy mit fognak a tanuk vallani.

Szilágyi György azt vallja, hogy Orosznál volt egész délig a revolver és így valószínű, hogy estig is nála maradt, de igazolja azt is, hogy a revolver nem fért volna bele a kosárba.

Davola Ödön látta, hogy a komédiások elverték Oroszt, hogy a földre teperték és hogy a dulakodás közben sült el a revolver, de hogy ezután mi történt azt nem tudja, mert:

— Ha szurásra kerül a dolog, ott helyt állok, de a revolverhez nem vagyok szokva.

Kiss Rezső: — Mi indította arra, hogy jelentkezzen tanúzásra?

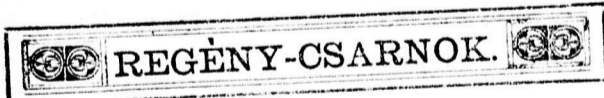
— Az, hogy láttam, hogy a tanuk nem mondják az igazat.

— Nincs-e összeköttetésben Oroszsal?

— Nem voltam soha.

Ugyanezen értelemben vallott Florián Sándor is, aki szintén látta, hogy verték előbb Oroszt.

Ezután a tanukat eskették meg, ami után a tárgyalás folytatását az elnök ma délelőttre halasztotta.

ISOTTA.

Történeti novella *Caesar*tól.

Ford: Gusztáv.

Nem sokára megjelent Estella is, szép volt, mint egy nevető angyal, átkarolta védőjét, ki most hevesebben, gyengédebben viszonzta csókját s mondogatta mily szívesen látja.

Mikor azonban Estella a lovagra nézett, észrevette annak hangulatát, egészen megzavart lényét. A férfi már régen elárulta szeretetét azon sok gyengéd figyelmesség által, melyet senki sem vesz úgy észre, mint az a kire irányul s a leány sem maradt közömbös a férfiú jeles tulajdonságaival szemben.

Mit jelent tehát most ez a tartózkodás? Nem értette azt a pillantást, melyet a férfiú távozáskor rávetett; csak azt vette észre, hogy kimondhatatlanul szemrehányó tekintete volt.

E közben a bosszu gondolata mind jobban felverte Isotta szívét. Ha ő nem nyerhette el Morone szívét, ne legyen a másiké sem.

Mikor másik nap beesteledett, Estella ismét csolnakba szállt a vén szolgálóval. Ő maga vezetett a part mellett Limonta felé. A holdat időről időre felhők fedték el s így a majd gyengébb,

majd erősebb fény különös alakokat tüntetett fel úgy a sziklákon mint a tó tükrén. Ha teljes fényét bocsátotta volna a tó sötétebb partja felé, úgy látni lehetett volna Estella fehér ruhába burkolt kedves alakját, hogy a szél sűrű hollófürtjeit, mint lebegteté a levegőben. Így vezetett egészen addig az öbölkéig, melyet ott látok a sziklák s a cserjés közt. Ott kiszállt a csolnakból, egy kis kosarat vitt magával s felfele lépdelt.

Egy valaki azonban figyelte őt. A lovak már régóta szerette volna tudni, vajjon ő valóban csalódott-e midőn Estellát tiszta ártatlan léleknek tartotta s ezért követte a csolnakot. Sokáig látta Estellát maga előtt menni; egyszer csak elvesztette szemel elől, azért szerencsére ment előre, míg végül susogást hallott közelében. A hang irányában ment, s egy kis nyírfa bokrok által körülvett kunyhót fedezett fel.

Piczi ablakához lépett s az olajméces reszkető fényénél látta — — — óh! mit látott? Alacsony ágyon hatalmas alaku férfiú ült, a gond s bánat nagyon öreggétette, megörnyeztette, szakállja hosszú, ruhája rongyos. Térdein angyalhoz hasonló lényt tartott, Estellát. Ez egyik karját az öreg nyaka köré fonta s oly szoroson hozzá simult, hogy annak fehér borzas haja és ennek szép fekete fürtjei, összeértek, a másik kezével pedig éltelt vett elő kosárkájából. Azok az édes szavak, melyeket e körben mondott, oly gyengédek és oly fájdalmasak voltak, milyen csak a messze távol levő hazára való gondolás lehet.

Néhány pillanatig ezt a képet nézte a lovak, majd a félig nyitott ajtóba lépett. Midőn Estella észrevette, de fel nem ismerte, mert köpenyébe volt burkolva, felugrott, nagyot sikoltott s lábai elé veté magát.

— Irgalom — kiáltott — óh mentse meg atyámat!!

E szavak meggyőzték a férfit arról, a mit sejtett, hogy az öreg a leány atyja s hogy megnyugtassa, vigasztalja, megilletődve emelé fel a leányt:

— Légy nyugodt Estella; én vagyok édes Estella! Erényességed oly nagy, el is veszed érte jutalmad.

Erre az ősz felé fordul s szólt:

— Polidoro! mindketten a hazáért harcoltunk s nem tudtuk megmenteni. Őt egy zsarnok üldözése kergette e nyomorba. Mikor láttam, hogy a haza veszte kikerülhetetlen, ide húzódtam, hogy békében, reményben éljek. Egyedül nevem él még Mailandban és ha volna is, mi arra határozhatna, hogy érvényesítem, hogy ana óh! oly szerencsétlenül megváltozott falakat viszont lássam, az csak az volna, hogy ott az ön életéért esedezném. És ezért jutalmul kérném leánya kezét, ha ő is beleegyezik.

Gondolhatjátok, hogy beleegyezett s most már a lovak erényeinek becsülésén kívül a hála is hozzafűzte

Mikor atyja megkérdezte, Estella felelet helyett nyakába borult.

Ez után a fiatal pár eltávozott. Estella a csolnakhoz. Morone a meredek gyalogösvényre, hol szolgája várta. A következő nap Isottához ment, hogy beleegyezését nyerve az Estellával való eljegyzetéséhez. Fellépése oly nyílt, oly biztos volt, hogy mintegy követelés érzett ki belőle s Isotta kérését nem is tudta megtagadni.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A helyzet.

Budapest, decz. 30. (Saj. tud. táv.)
A szabadelvű klubban senki sem tud bizonyosat, mert a miniszterek nagyon zárkóztak. Csak annyit sejtene, hogy Bánffy a minisztertanács határozatához megnyerte a korona beleegyezését. A szabadelvűek egyrésze az ügynek hallgatag folyását helyesli, míg a Tisza-csoport ezt a kormányhoz méltatlannak és a gyengeség jeleinek tartja. Határozottan a ren-

deleteket óhajtják. Annyit bizonyosan állítanak, hogy holnap hivatalosan publikálják a király döntését. A kvóta ügyében egyelőre nem történik semmi változás.

A császári rendeletek.

Budapest, decz. 30. (Saj. tud. táv.)
Bécsből jelentik, hogy a holnapi magyar hivatalos hozni fogja a vám- és kereskedelmi szerződésre és a bankra vonatkozó szükség-rendeleteket is.

Arton bünpöre.

Budapest, decz. 30. (Saj. tud. táv.)
A hírhedt párisi panama perben Artont és társait felmentették. Az ítélet nagy szenzációt kelt.

A Dreyfus-eset főhőse.

Budapest, decz. 30. (Saj. tud. táv.)
A »Figaró« azt állítja, hogy Scheurer-Kestner nem mondott le arról, hogy magát a jövő hónapban a szenatusban ismét az alelnöki állásra kandidáltassa. A »Figaró« hozzáteszi, hogy Ravary vizsgálóbíró még nem készítette el záró indítványait. Az »Echo de Paris« tudni véli, hogy Aertulus bíró a vizsgálatot nemcsak a Mathien és Leon Dreyfus vesztegetési kísérleteire, hanem az u. n. Dreyfus-szindikátus egyéb lépéseire is kiterjeszti.

A porta a törökországi oláhoknak.

Budapest, decz. 30. (Saj. tud. táv.)
Konstantinápolyi diplomáciai körökben az a vélemény uralkodik, hogy a porta a bézárt-kérdés szabályozásával egyidejűleg köteles beváltani a román kormánynak ismételtten tett azon ígérteit is, hogy a Törökországban élő románok számára önálló metropolitát nevez ki.

A forradalom vértanuinak.

Budapest, decz. 30. (Saj. tud. távirata.)
A berlini városi képviselő testület 77 szavazattal 18 ellenében elfogadta a tanács azon javaslatát, hogy Fridhainban állítsák helyre a márciusi forradalomban elesettek temetőjét. Elfogadták Langeshaus városi képviselő módosítványát is, hogy a temetőben emlékkövet állítsanak fel e felirattal: »Az 1848. márczius 18-án elesetteknek. Berlin városa.«

Óriási tüzvész.

Budapest, decz. 30. (Saj. tud. távirata.)
Port az Prince-ből Egyesült Államok kelt távirata szerint tegnap este nagy tüzvész 800 házat, köztük számos raktárt, egy templomot és egy szállodát emésztett el. Háromezren vesztették hajlékukat.

Török incidens.

Budapest, december 30. (Saj. tud. táv.)
A porta kérte a nagykövete, hogy a krétai csapatok 4500 katonáját, akik szolgálati idejüket betöltötték, ujjakkal pótolhassa. E kérelmet, mint jelenleg nem időszerűt, megtagadták. Az a hír, hogy Maurocordato a porta jóváhagyását megkapta volna, nem nyert megerősítést. A jóváhagyást Oroszország, Anglia és Franciaország követelték. Erre a szultán

egy tisztviselőt küldött Maurocordatohoz azzal a felszólítással, hogy Görögország maga kérje a jóváhagyást. Mivel a hatalmak követelését még nem teljesítették, a három nagykövet sürgős jegyzéket intézett a portához, a mely ezt a felszólítást inkorektnek nevezi és erre nézve választ követel. Ezen incidens következtében a külön egyezmények ügyében tartandó tárgyalások megkezdése halasztást szenved.

A kassalai harcztérről.

Budapest, decz. 30. (Saját tud. távirata.) A Times-nek jelentik Kassalából tegnapi kelttel, hogy az a hír jutott, hogy Osobryt, a Kassala és Chartum közötti legfontosabb állomást az egyiptomi bennszülött csapatok 6 napi ostrom után a hősiesség védelme dacára eloglalták.

A krakói pék-sztrájk vége.

Budapest, decz. 30. (Saját tud. táv.) Miután a tárgyalások, a melyek a péklegények, pékmesterek és iparhatóságok közt Krakóban hosszabb időn át folytak, szerencsés befejezést nyertek és a differenciák eltűntek, a legények ismét munkába állottak s ezzel a sztrájk megszüntnek tekinthető.

KÖZGAZDASÁG.

A hegyi választmány ülése.

A nagyváradai hegyközség választmánya tegnap csütörtökön délután rövid ülést tartott, dr. Sipos Arpád elnöklése alatt.

Jelen voltak: Szabó József, Guttmann József, Kaczián Károly, Csobánecz Lajos, dr. Molnár Imre, Széles Lajos, Bordé Ferencz és Márkus János hegybíró.

Felolvasták és tudomásul vették a hegybíró jelentését. A hegyen a közbiztonságot a múlt őrés óta semmi sem zavarta meg; a közegészségügy jó volt. Született 6 gyermek, meghalt 2 egyén. A földforgatás jó előre haladt. Az utak kiszélesítésére a mérések megtörténtek.

A pénzügyminiszter elrendelte a cserebogarok pajorok irtását s a hegyőrök kötelessége erre felügyelni. Tudomásul vették.

Schadeberg Béla a választmányi tagságról lemondott. Tudomásul vették. Tavasszal töltik be a helyét.

A hegyőröknek szigorú utasításban kiadták, hogy a lesi puskások vadászását a hegyen ellenőrizték. Csak a tulajdonosok, vagy megbízottaik vadászhatnak; ezek is csak vadászati jeggyel és fegyverengedéllyel.

Több tárgy nem volt, az ülés véget ért.

TŐZSDE.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Gabonatőzsde.

Készáru buzában az irányzat szilárd volt.

Határidők.

Budapest, decz. 30.

Buza őszre	9.26
Buza tavaszra	12.02
Tengeri	5.40
deczemberre	4.93
Rozs őszre	8.70
Zab őszre	6.38

Értéktőzsde.

Az irányzat szilárd.

Budapest, decz. 30.

Osztrák hitel	351.90
Magyar hitel	381.0
Allamvasut	335.50
Déli vasut	89.25
Rimamurányi	245.—
Magyar jelzalog	271.—
Magyar leszántoló	245.75
Villamos vasut	275.75
Salgótarjáni	602.—
Iparbank	101.25

Budapest közuti	390.75
Kereskedelmi bank	1411.—

Bécs, december 30.

Az irányzat szilárd.	
Osztr. hitel	351.85
Magyar hitel	381.—
Allamvasut	336.—

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1897 december 30-án.

Magyar aranyjárdék 4%	121.50
Magyar koronajárdék	99.60
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	120.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1878-ból	120.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.25
Italmérési jog megváltási kötvény	101.25
Norvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.25
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	153.—
Tízszázalékos és szegedi sorsjegy kölcsön	139.—
Osztrák járdék papírban	101.75
Osztrák járdék ezüstben	101.75
Osztrák járdék aranyban	121.75
10 z'ák korona járdék	101.75
1860. osztrák államsorsjegyek	142.75
Osztrák magyar bankreszvény	932.—
Magyar hitelbank részvény	380.—
Osztrák hitelintézeti részvény	352.40
Páris vista	335.50
20 márkás arany	952.—
Német birod. lmi márká	588.70
London vista	120.10
Páris vista	47.66
20 márkás arany	17.78

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetmény.

Az osztálysorsjegyek

megújítása a III. huzáshoz bezárólag f. hó 28-ig eszközözendő. Vételssorsjegyek kaphatók a huzás napjáig január 4-ig; egy egész sorsjegy ára a III. huzáshoz 32frt,

egy fél sorsjegy	16 frt,
egy negyed	8 frt,
egy nyolczad	4 frt,

Sorsjegyek kaphatók:

Biharmegyei Takarékpénztár
Kossuth-utca.

K. Frankl Mari Nagy Piaczter.

Weisz Ignáczné Kispiaczter, tőzsde.

Mihelfy Emil főutca.

Nagy m. kir. szabad.

osztálysorsjáték

Jegyzéke azon 43.000 nyereménynek mely a még hátralevő 4. huzásnál okvetlenül ki fog sorsoltatni.

A főnyeremény hivatalos játékterve 9-ik § szerint

1,000.000 korona.

(Egy milliót)

juttat a szerencsés nyerőnek.

A nyeremények különleges beosztása a következő:

Nyeremények Korona.

1 jutalék	600.000	600.000
1 nyeremény	400.000	400.000
1	200.000	200.000
2	100.000	200.200
1	90.000	90.000
1	80.000	80.000
1	60.000	60.000
1	40.000	40.000
5	30.000	150.000
6	20.000	120.000
3	15.000	45.000
29	10.000	290.000
65	5.000	325.000
424	2.000	848.000
750	1.000	750.000
1210	500	605.000
31700	200	6,340.000
3900	170	663.000
4900	130	637.000

43.000 nyer és jutalék koronaösszegben 12,443.000

A magy. kir. szab. osztálysorsjáték
3-ik huzása

1898 Január 4 és 5-én

fog megtörténni és rövid idő alatt a nagy nyeremények is a következő huzások alkalmával eldöntésre kerülnek. A még következő 4 osztályban 43.000 nyeremény lesz 93.000 sorsjegyközül kisorsolva a melletti jegyzék szerint és a legnagyobb nyeremény legkedvezőbb esetben

Egy millió korona

a legkisebb pedig 130 koronát tesz ki.

A „vétel” sorsjegyára III. osztályhoz

egy egész sorsjegy	32 frt.
„ fél	16 „
„ negyed	8 „
„ nyolczad	4 „

A sorsjegyek utárvétellel vagy az összeg előleges beküldésével küldjük el. A huzások a fővárosi vigadó épületében nyilvánosan történnek a m. kir. kormány felügyelete alatt és vevőink a huzás után megkapják a sorsolási jegyzéket.

Megbízásokat kérjük lehetőleg azonnal azonban minden esetre legkésőbb

január 4-ig beküldeni.

Török A. és Társa,

a magy. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusító.

Budapest, Váci-körút 4. szám.